

Częstochowa, 15 września 2023

Prof. dr hab. Dorota Jelonek
Wydział Zarządzania
Politechnika Częstochowska

RECENZJA

rozprawy doktorskiej **mgr Aleksandry Schick**

pt.

Wpływ wdrożenia systemu zarządzania treścią na zarządzanie zasobami informacyjnymi przedsiębiorstwa

napisanej pod kierunkiem naukowym

dra hab. Jakuba Swachy, prof. US

Recenzja rozprawy doktorskiej została przygotowana na podstawie pisma dra hab. Wojciecha Drożdża, prof. US, Przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego. Przedmiotem oceny są obszary uznane za kluczowe według Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668, art.187) i dotyczą:

- znaczenia zdefiniowanego problemu naukowego oraz oryginalności jego rozwiązania,

- ogólnej wiedzy teoretycznej Doktoranta z zakresu dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości,
- umiejętności i dojrzałości Doktoranta w zakresie samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Rozprawa doktorska autorstwa mgr Aleksandry Schick stanowi wnikliwe studium literatury przedmiotu oraz jest interesującą prezentacją naukowych pomysłów Autorki i wyników Jej badań własnych. Doktorantka dobrze uzasadniła przesłanki podjęcia tematu rozprawy oraz koncepcję badań. Zdefiniowanie problemu badawczego, włączając w to określenie konsekwencji proponowanych rozwiązań oraz dobre uzasadnienie i narracja teoretycznych aspektów wdrożenia systemu zarządzania treścią na zarządzanie zasobami informacyjnymi przedsiębiorstwa stanowią spójne fundamenty do osiągnięcia celów badawczych. Doceniam samodzielność Doktorantki w rozwiązywaniu zdefiniowanego problemu naukowego.

Wyniki badań, dotyczące wpływu zarządzania informacją i treścią oraz systemów informacyjnych służących tym celom na zarządzanie zasobami informacyjnymi przedsiębiorstw, mogą dostarczyć menedżerom cennych wskazówek do podejmowania decyzji. Temat ten jest istotny, nowatorski i w pełni zasługuje na rozważania w ramach rozprawy doktorskiej.

Rozprawa jest kompletną pracą naukową, a poruszane kwestie lokują rozprawę merytorycznie w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości.

1. Ocena celów badawczych i hipotezy badawczej

Kluczowym elementem każdej rozprawy doktorskiej jest zawsze teza lub hipoteza badawcza oraz cele, które zostały wyznaczone i realizowane w rozprawie. Główne cele pracy to:

- 1) Zidentyfikowanie czynników wpływających na przydatność systemów zarządzania treścią w przedsiębiorstwie.

- 2) Zbadanie wpływu wdrożenia systemu klasy CMS na zarządzanie zasobami informacyjnymi przedsiębiorstwa pod względem ekonomicznym, społecznym i środowiskowym.
- 3) Zbadanie, czy wdrożenie CMS w przedsiębiorstwie przyczynia się do poprawy warunków zarządzania i zwiększenia jego efektywności.

Nie mam zastrzeżeń do tak sformułowanych celów badawczych. Doktorantka uznała, że wszystkie trzy cele są "celami głównymi". Takie założenia spotyka się rzadko. W badaniach naukowych częściej ustala się "główny cel" wraz z celami szczegółowymi, których osiągnięcie wspiera realizację głównego celu. Trzy cele sformułowane w rozprawie są logicznie zgodne z koncepcją celów szczegółowych, jednak brakuje mi sformułowania głównego celu badawczego, który odpowiadałby hipotezie badawczej. Z drugiej strony można argumentować, że osiągnięcie tych trzech ustalonych celów dostarczyło wystarczającej ilości nowych i oryginalnych treści, które przyczyniają się do rozwoju nauk o zarządzaniu. Należy podkreślić, że przyjęta procedura badawcza była dobrze zaprojektowana, dostosowana do intencji badawczych i umożliwiła realizację ustalonych celów.

Z punktu widzenia praktyków biznesu nie budzi wątpliwości celowość osiągnięcia zaplanowanych celów badawczych. Wręcz przeciwnie, uzyskane wyniki stanowią obiecujące wsparcie dla menedżerów, na przykład w podejmowaniu decyzji dotyczących pozyskiwania systemów klasy CMS.

Autorka sformułowała następującą hipotezę badawczą:

Hipoteza badawcza tej pracy weryfikuje stanowisko, że wykorzystywanie systemów zarządzania treścią przedsiębiorstwa przyczynia się do poprawy zarządzania zasobami informacyjnymi przedsiębiorstwa i zwiększenia jego efektywności (rozumiane m.in. jako dostarczanie treści w odpowiednim czasie, we właściwe miejsce w oczekiwanym formacie, języku dla urządzenia aktualnie używanego przez użytkownika, w rozsądnych kosztach)" (str. 11).

Szkoda, że Doktorantka "skomplikowała" dobrze sformułowaną hipotezę. Wyjaśnienia i przykłady w nawiasach są niepotrzebne. Przy próbie weryfikacji hipotezy musi ona brzmieć jednoznacznie, abyśmy mogli określić jej pozytywną lub negatywną weryfikację. Jeśli tekst zawiera wyjaśnienie typu "m.in....", nie jesteśmy pewni, czy w pracach nad jej weryfikacją uwzględniono wszystkie zmienne.

Wyjaśnienia są ważne i pomagają uporządkować proces myślowy dotyczący procesu weryfikacji, ale zostały umieszczone w niewłaściwym miejscu.

Komentarze zawarte w tej części recenzji mają charakter dyskusyjny i nie negują poprawności i ważności sformułowanych celów badawczych oraz hipotezy badawczej.

2. Ocena metodologii badań

Projekt procedury badawczej i wybór technik badawczych zostały określone na podstawie celów badawczych sformułowanych przez Autorkę.

Doktorantka zamierzała, łącząc wszystkie cele badawcze, zidentyfikować czynniki wpływające na użyteczność systemów zarządzania treścią w przedsiębiorstwach, określić wpływ wdrożenia systemów klasy CMS na zarządzanie zasobami informacyjnymi w różnych aspektach oraz zbadać, czy wdrożenie CMS w firmie poprawia warunki i efektywność zarządzania zasobami informacyjnymi.

Kandydatka nie przedstawiła przyjętej procedury badawczej, ograniczając się do zarysowania kroków badawczych. Kolejne kroki badawcze wyglądają następująco:

- 1) Dogłębna analiza literatury na temat zarządzania informacją i treścią w przedsiębiorstwach,
- 2) Analiza koncepcji i podejść do zarządzania informacją i treścią w źródłach drukowanych i online,

- 3) Klasyfikacja dostępnych klas rozwiązań CMS dla przedsiębiorstw,
- 4) Przeprowadzenie badania dotyczącego użyteczności CMS i jego wpływu wśród pracowników przedsiębiorstw korzystających z takich systemów,
- 5) Analiza wyników badania i weryfikacja hipotezy badawczej.

Logiczne i chronologiczne uporządkowanie przyjętych kroków badawczych jest poprawne. Jednak brakuje "nadbudowy", która obejmowałaby prezentację i opisanie przyjętej procedury badawczej. Mogłoby to przyjąć formę diagramu/schematu z zaznaczonymi etapami/zadaniami/celami i zestawem metod i narzędzi używanych na każdym etapie. Przez całą rozprawę niestety nie pojawia się termin "procedura badawcza", nawet w rozdziale "Projekt badania", a jest to rzeczywiście istotny element w projekcie badawczym.

Autorka wykorzystała metody ilościowe, aby określić kierunek i siłę wpływu determinant wdrażania systemów zarządzania treścią, a także metody jakościowe w celu oceny charakteru wpływu w trzech rozważanych aspektach: ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. Triangulacja metod badawczych w naukach społecznych jest szeroko akceptowanym standardem badawczym i cieszą się, że Doktorantka wybrała właśnie takie podejście badawcze w pracy doktorskiej.

Badania przeprowadzono przy użyciu narzędzia *Computer-Assisted Self-Interview* do zbierania danych oraz *Partial Least Square Structural Equation Modelling (PLS-SEM)* do analizy odpowiedzi w kontekście głównych celów 1 i 3, podczas gdy główny cel 2 został osiągnięty przy użyciu kodowania danych jakościowych. Autorka trafnie wybrała metody badawcze, aby osiągnąć ustalone cele rozprawy.

Przeprowadzono ankietę online *Computer-Assisted Self-Interview* w celu zebrania danych od pracowników przedsiębiorstw korzystających z systemów ECM. Kwestionariusz ankietowy zawierał pytania wykorzystane wcześniej w kwestionariuszu *Modelu Akceptacji Technologii*, którego celem był pomiar postrzeganej użyteczności systemów ECM.

Badania przeprowadzono przy użyciu narzędzia *SurveyMonkey Audience*, a uczestnicy byli rekrutowani z USA i Indii. Doktorantka trafnie uzasadniła wybór respondentów.

Pytanie 1: Czy podczas badań pojawiły się inne zmienne różnicujące respondentów z USA i Indii, poza tymi opisanymi w kryteriach wyboru?

Doceniam zaangażowanie Doktorantki w przeprowadzenie badania i pozyskanie 252 kompletnie wypełnionych ankiet. Kwestionariusz ankietowy został przygotowany starannie. Składał się z 40 pytań zamkniętych z wyczerpującą listą opcji wyboru i umożliwiał zastosowanie siedmiopunktowej skali oceny odpowiedzi. Odpowiedzi na pytania otwarte zostały wykorzystane do określenia wpływu wdrożenia systemu CMS w przedsiębiorstwie w aspektach: ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. Nie mam uwag dotyczących przeprowadzonej analizy uzyskanych wyników.

Pytanie 2: Wpływ wdrożenia systemu klasy CMS na zarządzanie zasobami informacyjnymi rozważany jest w aspektach ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. Na podstawie badań i obserwacji, czy można ocenić, który z tych aspektów jest kluczowy dla menedżerów, a który jest traktowany jako marginalny?

Pytanie 3: Czy można wyobrazić sobie scenariusz, w którym wdrożenie systemu zarządzania treścią mogłoby zaszkodzić przedsiębiorstwu?

Analiza i interpretacja wyników badania, a także ich wykorzystanie w uzasadnieniu osiągnięcia celów badawczych, utrzymują poziom akademicki i potwierdzają, że Doktorantka jest dobrze przygotowana do przeprowadzania samodzielnych badań naukowych.

Podsumowując, pozytywnie oceniam realizację procesu badawczego oraz prawidłowe zastosowanie przez Doktorantkę metod i technik badawczych w badaniach prezentowanych w rozprawie.

3. Merytoryczna ocena rozprawy

W merytorycznej ocenie uwzględniłam częściowe opinie na temat treści każdego rozdziału oraz ogólną ocenę całej rozprawy.

Rozprawa ta składa się z czterech rozdziałów, z których każdy składa się z kilku podrozdziałów. Struktura podrozdziałów jest logiczna i każdy z nich jest dobrze ustrukturalizowany. Ponadto rozprawa zawiera wprowadzenie, zakończenie, bibliografię, netografię, spis rysunków, spis tabel, streszczenie i załącznik: kwestionariusz badawczy. Rozprawa jako całość obejmuje 160 stron, w tym 132 strony tekstu właściwego i 12 stron załącznika, które odpowiednio uzupełniają tekst właściwy rozprawy.

Lista publikacji naukowych wykorzystanych w rozprawie obejmuje 120 pozycji oraz 59 materiałów źródłowych w formie cyfrowej. Doktorantka uwzględniła najważniejsze i najnowsze książki i prace naukowe opublikowane zarówno w wersji papierowej, jak i elektronicznej.

W Rozdziale 1 Autorka rozpoczyna dyskusję od wielowymiarowej analizy zarządzania i zarządzania informacją w przedsiębiorstwie. Ten rozdział obejmuje przegląd literatury związanej z obszarem badawczym tej pracy. Istotne osiągnięcia tego rozdziału obejmują zdefiniowanie kluczowych dla kolejnych rozdziałów rozprawy pojęć, takich jak treść, metadane, wiedza i zarządzanie treścią.

Rozdział 2 skupia się na zarządzaniu treścią w szerszym kontekście zarządzania informacją w przedsiębiorstwie. Autorka omawia cykl życia treści z różnych perspektyw. Szczególnie interesujące są rozważania dotyczące integracji technologii i rozwiązań internetowych, a także prezentacja aspektów technologicznych w zarządzaniu treścią, w tym modeli partycypacyjnych oraz wykorzystania technologii IoT, VR i AR.

Należy zwrócić uwagę na znaczący wkład Autorki, który obejmuje konceptualizację modelu mentalnego systemu zarządzania treścią, procesu

tworzenia treści i procesu tworzenia metadanych. Te wspomniane kategorie są dobrze zilustrowane na diagramach i wyczerpująco zdefiniowane.

Rozdział 3 opisuje różne rodzaje i komponenty systemów zarządzania treścią. Omawiana jest funkcjonalność i cechy każdego typu systemu, a także wpływ inżynierii oprogramowania na CMS. W przystępny sposób przedstawiono kilka przykładów systemów zarządzania treścią. Ważnym osiągnięciem Autorki w tym rozdziale jest opracowanie listy kryteriów oceny przydatności danego systemu do rozwiązania problemów występujących w danym przedsiębiorstwie. Autorka wykazuje, że celem takiego podejścia jest identyfikacja komponentów w ocenianych produktach, które są adekwatne do problemów w badanym przedsiębiorstwie i mogą różnić się od tych ogólnie uznawanych za istotne.

W Rozdziale 4 przedstawione są wyniki badań empirycznych dotyczących wpływu wdrożenia systemu zarządzania treścią na działalność przedsiębiorstwa. Autorka zidentyfikowała czynniki wpływające na użyteczność CMS, zbadała wpływ wdrożenia CMS w aspektach ekonomicznych, społecznych i środowiskowych oraz oceniła wpływ wdrożenia CMS na warunki i efektywność zarządzania zasobami informacyjnymi. Wszystkie cele badawcze z sukcesem zostały osiągnięte.

W ogólnej ocenie prezentacji treści i logicznego argumentowania prowadzącego do osiągnięcia celów rozprawy stwierdzam, że praca doktorska zawiera bogatą, właściwie przedstawioną sekcję teoretyczną, dobrze zaprojektowaną i przeprowadzoną sekcję badawczą oraz interesujące, nowe wnioski.

4. Osiągnięcia Doktorantki przedstawione w recenzowanej rozprawie

Osiągnięcia badawcze i twórcze Doktorantki, które zostały wykazane w recenzowanej rozprawie, obejmują:

- 1) Identyfikację czynników wpływających na użyteczność systemu zarządzania treścią w przedsiębiorstwie przy użyciu metody PLS-SEM,
- 2) Określenie charakteru wpływu wdrożenia systemu klasy CMS na zarządzanie zasobami informacyjnymi przedsiębiorstwa w aspektach ekonomicznych, społecznych i środowiskowych,
- 3) Wykazanie, że wdrożenie systemu zarządzania treścią (CMS) w przedsiębiorstwie przyczynia się do poprawy warunków i efektywności zarządzania informacjami przedsiębiorstwa,
- 4) Rozprawa przyczynia się do promowania idei wdrażania systemów zarządzania treścią w przedsiębiorstwach.

5. Uwagi formalne

Jeśli chodzi o formalne aspekty rozprawy doktorskiej, nie zidentyfikowano poważnych braków. Rozprawa została napisana z dbałością o poprawność językową oraz estetyczną stronę redakcyjną i graficzną. Rozprawa zawiera liczne akronimy, które Autorka wprowadza do tekstu po prezentacji pełnych nazw pojęć i kategorii. To dobra praktyka, konsekwentnie stosowana w całej rozprawie. Szkoda, że nie załączono wykazu akronimów, co byłoby istotnym ułatwieniem dla czytelnika.

Drobne uwagi redakcyjne: Rysunki 12 i 14 mają te same tytuły "Proces tworzenia treści". Występuje „błąd w odniesieniu do Tabeli 15” (str. 122).

Należy docenić poprawność edycji i bardzo staranną szatę graficzną rozprawy, szczególnie widoczną w tabelach, rysunkach i diagramach. W rozprawie zawarte są wykazy wszystkich rysunków i tabel.

Autorka korzysta w rozprawie z najważniejszych pozycji literatury w analizowanym obszarze tematycznym, włączając w to książki, artykuły naukowe i publikacje elektroniczne.

Wnioski końcowe

Recenzowana rozprawa autorstwa mgr Aleksandry Schick stanowi cenne badanie dotyczące wpływu wdrożenia systemu zarządzania treścią na zarządzanie zasobami informacyjnymi przedsiębiorstwa. Autorka wykazała się rozległą i wiarygodną wiedzą, pomysłowością oraz solidną znajomością technik badawczych w dziedzinie nauk o zarządzaniu i naukach jakości, a także zdolnością do rozwiązywania problemów badawczych. Cele rozprawy zostały osiągnięte.

Drobne uwagi zawarte w recenzji nie wpływają znacząco na wartość i ogólnie wysoką ocenę rozprawy.

Reasumując, praca doktorska mgr Aleksandry Schick, "Wpływ wdrożenia Systemu Zarządzania Treścią na zarządzanie zasobami informacyjnymi przedsiębiorstwa", napisanej pod kierunkiem naukowym dra hab. Jakuba Swachy, prof. US, spełnia wymogi Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) oraz wymogi stawiane rozprawom doktorskim przez art. 187 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668), zatem wnioskuję do Rady Naukowej Instytutu Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony.

